

Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Physician Assistant

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In maart 2016 is de bestaande hbo-masteropleiding Physician Assistant van Hogeschool Arnhem en Nijmegen bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het duale opleidingstraject van tweeënhalf jaar (150 EC) werd in 2014 nog gevisiteerd en doorloopt, als gevolg van het vernieuwde visitatierooster (clusters), nu opnieuw een visitatietraject. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**. Hieronder volgt een samenvatting van de oordelen per NVAO-standaard.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel **goed**. De opleiding hanteert een competentieprofiel dat voldoet aan alle eisen die daar wat betreft inhoud, oriëntatie en niveau aan gesteld worden. Hiertoe heeft de opleiding samengewerkt met onder meer haar collega-opleidingen Physician Assistant in Nederland en de beroepsvereniging NAPA. De eindkwalificaties van de opleiding verhouden zich tevens goed tot het internationale raamwerk, de CanMEDS-rollen. De opleiding hanteert een herkenbaar profiel gericht op de beroepsontwikkeling van de (duurzame) physician assistant. Deze specifieke oriëntatie wordt door het panel als relevant en toekomstgericht gekwalificeerd.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel **goed**. Het onderwijs wordt adequaat gestuurd vanuit de eindkwalificaties. Het opleidingsteam heeft deze vertaald naar leerdoelen/beroepstaken per onderwijseenheid. In beschrijvingen van de onderwijseenheden en in de blokboeken die studenten krijgen is deze relatie goed zichtbaar. De blokboeken bieden uitgebreide, duidelijke en heldere informatie over de invulling van het onderwijs.

In het binnenschools leren staat het verwerven van kennis en vaardigheden centraal. De verschillende medische terreinen van de geneeskunde komen daarbij goed aan bod. Het binnenschools vaardigheidsonderwijs staat in verbinding met het buitenschools leren. Via practica leren studenten vaardigheden aan in veilige testsituaties, om deze vervolgens in de praktijk toe te passen. Specifieke aandacht is er voor onderzoeksvaardigheden. Dit onderdeel van het onderwijs is na de visitatie in 2014 aangepast. Vakspecifieke onderzoeksvaardigheden hebben een meer structurele plaats gekregen in het programma. Het panel stelt dat de opleiding passend vorm heeft gegeven aan de versterking van de onderzoeksvaardigheden en heeft waardering voor de reader die de opleiding gebruikt. Die vormt een goede instructie voor de studenten. Het buitenschools leren is een belangrijke en, met 280 studiebelastingsuren (SBU), een gewichtige component van het onderwijsprogramma. Het bestaat uit twee componenten: leren op de werkplek en stages. Het panel vindt dat de opleiding hiermee een sterk praktijkgerichte oriëntatie kent die past bij de doelstellingen. Het panel vraagt wel aandacht voor de sturing vanuit de opleiding op het buitenschools leren, specifiek bij stages buiten de eigen werkplek. Het nieuwe digitaal portfolio kan hierin een bruikbaar instrument zijn.

Het programma is competentiegericht ingericht, vanuit sociaal constructivistisch accent. Binnen alle onderwijsactiviteiten staat de beroepspraktijk centraal. De opleiding sluit in haar vormgeving adequaat aan op de oriëntatie (opleiden in het medisch domein) en de instroompopulatie (opleiden van volwassenen). In het binnenschools curriculum wordt gewerkt met een vaste

structuur van werkvormen: introductiecolleges, zelfstudieopdrachten, practica, werkgroepen, en responsiecolleges. Het panel vindt dit een mooie opzet.

Het opleidingsteam toont zich betrokken, bevlogen en enthousiast. Met de verschillende opleidingsachtergronden en werkervaring is het team in staat het beoogde onderwijs te verzorgen, aldus het panel. De opleiding maakt voor specifieke taken gebruik van gastdocenten en mentoren. Het panel waardeert dit. Met de huidige opzet van het buitenschools leren vindt het panel wel dat de instructie voor mentoren verplicht moet worden. De voorzieningen zijn goed op orde, waarbij de opleiding adequaat gebruik maakt van middelen waarin de HAN (Praktijkhuis) en het Radboudumc (skills labs) voorzien.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel **voldoende**. Het panel is positief over het systeem van toetsing en beoordeling dat door de opleiding wordt gehanteerd. In dit systeem wordt aangesloten bij de oriëntatie van de verschillende programmaonderdelen (binnen- en buitenschools) met in achtneming van de beoogde eindkwalificaties. De opleiding komt hiermee tot een gevarieerd toetsprogramma. De toetsen sluiten verder adequaat aan op de lesstof en studenten zijn over het algemeen tevreden over de toetsing en beoordeling. De performance-toets blijft een sterk onderdeel binnen het totale toetsprogramma. De examencommissie geeft passend invulling aan haar rol. Onder meer door steekproeven vormt zij zich een beeld van de kwaliteit van toetsen en beoordelingen. Naast deze positieve constatering, maakt het panel ook enkele opmerkingen ter verfijning van het toetssysteem. Dit betreft de beoordeling van het leren op de werkplek en het toetsritme aan het begin van de studie.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

Het panel constateert dat de studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Dit vertaalt zich naar producten van ruim voldoende niveau. Met name op het gebied van reflectievaardigheden en praktijkgericht onderzoek ziet het panel nog groeimogelijkheden. Wel ziet het panel dat de opleiding goed gevolg gegeven heeft aan de opmerking van het vorige visitatiepanel om de exclusiviteit van het systematisch literatuuronderzoek te doorbreken. De opleiding staat nu ook andere onderzoeksmethoden toe. Verder zijn mentoren, werkveldvertegenwoordigers en alumni uitermate tevreden over de opleiding en het niveau van de afgestudeerden. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Basisgegevens van de opleiding	9
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	11
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	13
Standaard 3: Toetsing	18
Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties	21
Eindoordeel over de opleiding	23
Aanbevelingen	25
Bijlagen	27
Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	29
Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	30
Bijlage 3 Rendementen	32
Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	33
Bijlage 5 Bezoekprogramma	34
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	35
Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	36
Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid	37

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-masteropleiding Physician Assistant van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van de HAN en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (19 december 2014) en het *NQA-protocol 2016 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 16 maart 2016. Het visitatiepanel bestond uit:

Mevrouw dr. H.H. van der Hem-Stokroos (voorzitter, domeindeskundige)

De heer prof. dr. J.H. Bolk (domeindeskundige)

Mevrouw A.S. Persoon MSc (domeindeskundige)

Mevrouw G. Reiling-van de Kemp (studentlid)

De heer P. van Achteren LLB, auditor (sr.) van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een kritische reflectie aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2016*. Het visitatiepanel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Als gevolg van het clustergewijs beoordelen volgt deze visitatie kort (< 2 jaar) na de vorige accreditatie. NQA en de opleiding hebben in overleg gekozen voor een enigszins aangepaste opzet van de visitatie. Het panel maakt in dit rapport gebruik van de bevindingen en constatering van het panel uit 2014 en kijkt in hoeverre de opleiding dit heeft vastgehouden en waar mogelijk verbeteringen heeft gerealiseerd. Op die manier heeft de opleiding haar kritische reflectie ook vormgegeven. Doordat het panel de beschikking kreeg over de kerndocumenten uit de vorige visitatie aangevuld met de huidige documentatieset, kon het zich een eigenstandig beeld vormen over de opleiding.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, april 2016

Panelvoorzitter

H.H. van der Hem-Stokroos

Lead-auditor

P. van Achteren

Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens

Administratieve gegevens van de opleiding	
1. Naam opleiding in CROHO	Physician Assistant
2. Registratienummer opleiding in CROHO	49115
3. Oriëntatie en niveau	Hbo master
4. Aantal studiepunten	150 EC
5. Afstudeerrichting	-
6. Variant	Duaal
7. Locatie	Nijmegen
8. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 8 en 9 april 2014 Besluit NVAO: 30 januari 2015
9. Code of conduct	Getekend
Administratieve gegevens van de instelling	
10. Naam instelling	HAN
11. Status instelling	Bekostigd
12. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Behaald zonder voorwaarden (2013)

Schets van de opleiding

De opleiding Physician Assistant (PA) maakt onderdeel uit van het interfacultair instituut HAN Masterprogramma's (HMP). Als basiswaarde geldt voor het HMP de menselijke maat, waaronder wordt verstaan: kleinschaligheid, overzichtelijkheid en direct aanspreekbare docenten en coördinatoren. Deze basiswaarde stuurt de andere centrale waarden binnen het instituut, waaronder de verbindingen vanuit de opleiding (onderwijs) met de beroepspraktijk en praktijkgericht onderzoek. In het studiejaar 2014-2015 volgden ruim 900 studenten een masteropleiding bij het instituut.

Het beroep Physician Assistant werd in de beginjaren 2000 in Nederland geïntroduceerd. De introductie hangt samen met de toenemende vraag naar medische zorg bij een op dat moment tekort aan afgestudeerde basisartsen. De PA verleent op HBO-masterniveau medische zorg binnen een deelgebied van de geneeskunde. Het gaat hierbij voornamelijk om het overnemen van (geprotocolleerde) medische standaardtaken van artsen (taakherschikking/substitutie).

Het onderwijsprogramma beslaat 2,5 jaar (150 EC) en wordt als duale variant aangeboden. Het programma is opgedeeld in tien onderwijseenheden.

Jaar 1: Inleiding (OWE 1), Patiënt met chirurgische aandoeningen (OWE 2), Patiënt met inwendige aandoeningen (OWE 3) en Acut zieke patiënt (OWE 4).

Jaar 2: Chronisch zieke patiënt (OWE 5), Psychiatrische en neurologische patiënt (OWE 6), Oudere patiënt (OWE 7) en Vrouw en kind (OWE 8). De opleiding wordt afgesloten met de OWE 9: Verdieping in praktijk & onderzoek.

Vorige visitatie

Een kleine twee jaar geleden (2014) doorliep de opleiding een visitatie- en accreditatietraject. De uitkomsten van dit traject waren positief. De opleiding kreeg voor de toenmalige drie standaarden uit het beperkte opleidingsbeoordelingskader het oordeel 'voldoende'. In de afgelopen twee jaar is de opleiding enerzijds bezig geweest met het handhaven van de positieve elementen.

Anderzijds heeft de opleiding energie gestoken in het (door)ontwikkelen van de onderdelen waarover destijds opmerkingen ter verbetering werden meegegeven. Het panel maakt in dit rapport gebruik van de bevindingen en constatering van het panel uit 2014 en kijkt in hoeverre de opleiding deze heeft vastgehouden en waar mogelijk verbeteringen heeft gerealiseerd. Op die manier heeft de opleiding haar kritische reflectie ook vormgegeven. Doordat het panel de beschikking kreeg over de kerndocumenten uit de vorige visitatie aangevuld met de huidige documentatieset, kon het zich een eigenstandig beeld vormen over de opleiding.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op dit gebied van de beoogde eindkwalificaties. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Beroepsbeeld

De hbo-master Physician Assistant (PA) leidt zorgprofessionals op die, binnen het eigen medisch specialisme, taken overnemen van een medisch specialist. De opleiding is in 2003 gestart als oplossing voor het te verwachten artsentekort in Nederland. Inmiddels is het beroep juridisch gefundeerd en wettelijk beschermd door het experimenteerartikel van de Wet BIG en de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur (2011). Daarmee is de afgestudeerde PA voor een (experimenteer)periode van vijf jaar bevoegd om medicatie voor te schrijven. Ook mag de PA'er voorbehouden handelingen indiceren, uitvoeren of delegeren binnen het eigen werkterrein. De grenzen van het werkgebied van de PA worden daarbij eveneens bepaald door de specifieke gedelegeerde taken, zoals die met een superviserend specialist of arts zijn overeengekomen en in een heldere taakomschrijving zijn vastgelegd.

Eindkwalificaties

De opleiding hanteert negentien eindkwalificaties gekoppeld aan zeven competentiegebieden, te weten: medisch inhoudelijk, communicatie, ethisch handelen, samenwerken, kwaliteitszorg, onderzoek en ontwikkeling. Bijlage 1 bevat een overzicht van de eindkwalificaties die een uitwerking vormen van deze competentiegebieden. De eindkwalificaties zijn opgenomen in het document *Opleidingsstatuut en Onderwijs- en examenregeling voor de masteropleiding Physician Assistant van de Hogeschool Arnhem en Nijmegen, cohort september 2015*.

De eindkwalificaties van de opleiding vinden hun oorsprong in verschillende nationale en internationale raamwerken. Centraal hierin staat het landelijke opleidingscompetentieprofiel dat in samenwerking tussen de vijf Nederlandse PA-opleidingen tot stand kwam. Bij de ontwikkeling van dit profiel maakten de opleidingen gebruik van een internationaal erkend profiel (de CanMEDS-rollen) en van de wettelijke kaders en bepalingen die aan de uitvoering van het beroep zijn gekoppeld. De beroepsvereniging NAPA is destijds betrokken geweest bij het opstellen van het profiel.

Het panel constateert dat de opleiding in lijn werkt met bovengenoemde raamwerken. De eindkwalificaties verhouden zich bijvoorbeeld goed tot de CanMEDS-rollen. De opleiding heeft de eindkwalificaties gerelateerd aan de Dublin descriptoren en toont daarmee aan dat deze voldoen aan internationaal geaccepteerde standaarden voor het masterniveau.

Beroepsontwikkeling als accent

Alle PA-opleidingen in Nederland hebben aandacht voor het positioneren van het beroep Physician Assistant. Dit wordt mede ingegeven door de relatief jonge leeftijd van het beroep. Bij de PA-opleiding van de HAN herkent het panel dat het thema 'beroepsontwikkeling' een accent vormt dat het profiel van de opleiding karakteriseert. De impliciete aandacht vanuit het

competentieprofiel voor het thema ‘beroepsontwikkeling’ staat in contrast tot de concrete activiteiten die de opleiding onderneemt op dit vlak. Het panel constateert dat de opleiding zichzelf tot (extra) doel stelt om *duurzame* physician assistants op te leiden. De term duurzaam brengt tot uitdrukking dat PA’ers blijvend aandacht houden voor de bekendheid en positionering van haar beroep(sgroep). De opleiding heeft adequaat aandacht voor deze ambassadeursfunctie en de vaardigheden die dit van (toekomstig) afgestudeerden vraagt. Het panel is van oordeel dat de opleiding hiermee een relevant en toekomstgericht profiel kiest.

Daarbij merkt het panel op dat de opleiding hier niet alleen aandacht voor heeft richting studenten, maar ook breder dan opleiding. Zo zet de opleiding de profilering kracht bij door het lectoraat Organisatie van Zorg en Dienstverlening (onderzoek ten behoeve van de beroepsontwikkeling) en door samen met partijen uit het werkveld (bv. Radboudumc) onderzoek te doen naar de taakherschikking binnen de zorg als geheel die van invloed is op de positie van de physician assistant.

Internationale oriëntatie

In de vorige visitatie (2014) constateerde het panel dat “de opleiding de komende periode meer aandacht mag hebben voor internationalisering”. Het panel constateert nu dat de opleiding adequaat gevolg heeft gegeven aan deze aanbeveling. Belangrijk hierbij is te constateren dat er reeds invulling werd gegeven aan ‘internationalisering’. Zo lopen er sinds enkele jaren samenwerkingsprojecten met Amerikaanse en Duitse opleidingspartners, gericht op wederzijdse ontwikkeling van de opleidings- en beroepspraktijk. Tevens kent het onderwijsprogramma zelf elementen van internationalisering onder meer via de competentie: ‘kan omgaan met diverse patiëntgroepen: kinderen, mannen, vrouwen en patiënten met verschillende culturele achtergronden’. Na de vorige visitatie heeft de opleiding haar visie op internationalisering beschreven in het document *Internationaliseringsbeleid MPA*. De opleiding sluit in dit beleid aan bij de visie van Knight (2003) en geeft aan dat voor de opleiding internationalisering het integreren betreft van internationale, interculturele en mondiale dimensies in de visie, opzet en uitvoering van het masteronderwijs. Een aanstaande scan op het gebied van internationalisering kan naar oordeel van het panel behulpzaam zijn bij de verdere doorontwikkeling. Het panel merkt daarbij op de huidige aandacht voor internationale uitwisseling te waarderen en onderschrijft de richting van doorontwikkeling op basis van de cross-culturele competenties en diversiteit.

Conclusie

De opleiding hanteert een competentieprofiel dat voldoet aan alle eisen die daar wat betreft inhoud, oriëntatie en niveau aan gesteld worden. Hiertoe heeft de opleiding samengewerkt met onder meer haar collega-opleidingen Physician Assistant in Nederland en de beroepsvereniging NAPA. De eindkwalificaties van de opleiding verhouden zich tevens goed tot het internationale raamwerk, de CanMEDS-rollen. De opleiding hanteert een herkenbaar profiel gericht op de beroepsontwikkeling van de (duurzame) physician assistant. Deze specifieke oriëntatie wordt door het panel als relevant en toekomstgericht gekwalificeerd. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Inhoud gestuurd vanuit eindkwalificaties

De inhoud van het programma wordt gestuurd vanuit de eindkwalificaties. Het opleidingsteam heeft deze vertaald naar leerdoelen/beroepstaken per onderwijseenheid. Het panel stelt vast dat alle eindkwalificaties aan de orde komen in de onderwijseenheden. Deze relatie is neergelegd in de *Gegevens Onderwijseenheden* als onderdeel van het *Onderwijs- en examenreglement* en tevens in de blokboeken voor studenten die voor elke onderwijseenheid de leidraad vormen voor de studieactiviteiten. De blokboeken bevatten daarnaast onder meer informatie over de literatuur, werkvormen, toetsvormen, cesuur en de studielast. Het panel heeft een aantal blokboeken bestudeerd en is van oordeel dat deze uitgebreide, duidelijke en heldere informatie bieden aan de studenten over het onderwijs.

Kennis

De competentiegebieden vormen de hoofdindeling voor de Body of Knowledge & Skills (BoKS) van de opleiding. De opleiding biedt de kenniscomponent exemplarisch aan en niet encyclopedisch. Daarmee stimuleert de opleiding dat studenten de juiste leervragen stellen die voor hun eigen beroepsuitoefening van belang zijn. Aan de hand van actuele en wetenschappelijke onderbouwde kennis ontwikkelen studenten strategieën om deze vragen te beantwoorden. De competentiegebieden/BoKS vormt daarbij het kader voor de (medische) kennis voor verschillende domeinen. Op het niveau van de onderwijseenheden is dit gekoppeld aan verplichte literatuur. Het panel constateert dat de inhoud van de onderwijseenheden en de literatuur passend zijn. In de beschrijvingen van de onderwijseenheden is zichtbaar dat de verschillende medische terreinen in het programma aan bod komen. De opleiding hanteert daarvoor de volgende indeling:

Terreinen binnen de geneeskunde	Komt met name tot uiting in de volgende onderwijseenheden (OWE):
Snijgend versus beschouwend	OWE2: Patiënt met chirurgische aandoeningen OWE3: Patiënt met inwendige aandoeningen OWE6: Patiënt met psychiatrische en neurologische aandoeningen
Acuut versus chronisch	OWE4: Acuut zieke patiënt OWE5: Chronisch zieke patiënt
Leeftijdsafhankelijke versus –onafhankelijke problematiek	OWE7: Oudere patiënt OWE8: Vrouw en kind
Somatisch versus psychisch	Alle OWE's

Vaardigheden

Medische beroepsvaardigheden, zoals klinisch denken en redeneren, en medisch technische vaardigheden, spelen een grote rol in de opleiding. Daarnaast besteedt de opleiding aandacht aan vaardigheden op het gebied van communicatie, samenwerking, persoonlijke ontwikkeling, kwaliteitszorg, organisatie en onderzoeksvaardigheden. In de *Handleiding Leren in de praktijk* geeft de opleiding een uitgebreide beschrijving van de vaardigheden. Binnenschools besteedt de opleiding iedere onderwijseenheid tien contacturen aan practica. Studenten leren de (medische) vaardigheden (anamnese en lichamelijk onderzoek) aan in veilige testsituaties om deze vervolgens in de praktijk toe te passen. Het binnenschoolse deel vormt zo de opstap voor het vaardigheidsleren in de praktijk (patiëntsituaties). Hechttechnieken, anamnese en het onderzoek van een pasgeborene zijn enkele voorbeelden. Het panel is positief over het onderwijs aangaande de (medische) vaardigheden.

Hiernaast besteedt de opleiding specifiek aandacht aan onderzoeksvaardigheden van studenten. Dit onderdeel van het onderwijs is na de visitatie in 2014 aangepast. Vakspecifieke onderzoeksvaardigheden hebben een meer structurele plaats gekregen in het programma. Studenten leren bijvoorbeeld werken volgens de CAT-methodiek (Critical Appraisal of Topic), die afkomstig is uit de geneeskunde-curricula en de opleidingen tot medisch specialist. Daarnaast hebben onderzoeksdocenten een grotere rol gekregen in het onderwijs en ondersteunen zij in de methodologie en de bredere wetenschappelijke vorming van de studenten. Het vernieuwde onderwijs is vastgelegd in de notitie *Praktijkgericht onderzoek Master PA – HAN*. Hierin zijn onder meer de uitgangspunten, de afstemming/wensen van het werkveld en de plaats van praktijkgericht onderzoek in het curriculum vastgelegd. Het panel stelt dat de opleiding passend vorm heeft gegeven aan de versterking van de onderzoeksvaardigheden. Het panel heeft ook de nieuwe reader *Leerlijn Praktijkgericht Onderzoek* bestudeerd en stelt dat deze, ook in combinatie met de onderliggende literatuur, een compleet overzicht biedt van relevante onderzoeksinformatie (o.a. CAT en PICO). Het document biedt een goede instructie voor studenten.

Buitenschools leren

Het buitenschools leren is een belangrijke en, met 280 studiebelastingsuren (SBU), een gewichtige component van het onderwijsprogramma. Bij aanvang van de opleiding dienen studenten reeds te beschikken over een beroepsrelevante werkplek. Hieraan besteden studenten iedere onderwijseenheid 140 SBU gestuurd vanuit een persoonlijk ontwikkelplan waarin specifieke leerdoelen zijn geformuleerd. Daarnaast lopen studenten elke periode een stage van eveneens 140 SBU. Bij zes van de onderwijseenheden is de stage verplicht op een andere dan de eigen afdeling. De stage-afdelingen maken vaak deel uit van het ziekenhuis waar de student al werkt. De overige stages kan de student op de eigen afdeling uitvoeren. Dit is in ieder geval zo in OWE 1 en 9 die een inleidend of verdiepend (onderzoek) karakter hebben.

Het panel constateert dat de opleiding met het leren op de werkplek en de stages een sterk praktijkgerichte oriëntatie heeft. Passend bij de doelstellingen van de opleiding ligt het accent op de eigen werkplek, om hier uiteindelijk taken over te nemen van de medisch specialist. Met de stages geeft de opleiding daarnaast invulling aan de oriënterende functie. Sinds de visitatie van 2014 is de opleiding anders gaan sturen op de inhoud van het buitenschools leren. Studenten zijn verantwoordelijker gemaakt voor de inhoud doordat zij zelf de leerdoelen opstellen. Voorheen werd gewerkt met door de opleiding opgestelde praktijkopdrachten. Het panel is positief over de

wijze waarop hiermee bijvoorbeeld de stages beter ingepast kunnen worden in de organisatorische context en aansluiten op individuele drijfveren van de studenten. Tegelijkertijd stelt het panel, mede op basis van gesprekken met studenten en mentoren, dat enige sturing van de opleiding hierin wenselijk blijft. Het risico dat studenten nu smaller worden opgeleid is aanwezig en de opleiding moet bewaken dat de breedte van het medisch domein vertegenwoordigd blijft. Recent heeft de opleiding het digitale portfolio geïntroduceerd. De student werkt in dit portfolio samen met werkveld en opleiding. Het panel heeft veel waardering voor dit instrument. Zij adviseert de opleiding om de dialoog over de inhoud van het portfolio te bewaken tussen student, werkveld en opleiding.

Vormgeving van het programma

Voor de vormgeving van het programma hanteert de opleiding een didactisch concept dat een accent legt op sociaal constructivisme. De opleiding geeft dit vorm in competentiegericht onderwijs, waarvoor enkele uitgangspunten zijn geformuleerd:

- neemt realistische, complexe beroepstaken als uitgangspunt;
- leert de student om zijn eigen ontwikkeling te sturen;
- veronderstelt dat wordt ingespeeld op de leervragen van de student;
- geeft reflectie een belangrijke plaats;
- voorziet in een scala aan docentrollen: vakdeskundige, coach, studiebegeleider, ontwikkelaar en assessor.

Binnen de PA-opleiding staat in alle onderwijsactiviteiten de beroepspraktijk centraal. De opleiding hecht daarbij grote waarde aan betekenisvol leren en streeft naar een continue koppeling tussen theorie en praktijk. In de vormgeving van het onderwijs houdt de opleiding verder rekening met het 'opleiden in het medisch domein' en het 'opleiden van volwassenen'. De opleiding sluit daarmee adequaat aan op de oriëntatie en instroompopulatie van de opleiding, zo vindt het panel. In het onderwijs maakt de opleiding gebruik van verschillende werkvormen zoals zelfstudie-opdrachten, werkgroepen, practica, introductie- en responsiecolleges. Het panel is van oordeel dat het onderwijs hiermee adequaat wordt vormgegeven. Er wordt gevarieerd in werkvormen waarbij de beroepspraktijk een centrale rol krijgt toebedeeld. In het binnenschools curriculum wordt gewerkt vanuit een vaste structuur van introductiecolleges, zelfstudieopdrachten, werkgroepen en responsiecolleges. Het panel vindt dit een mooie opzet en vindt het waardevol dat de opleiding hierin werkt met authentieke casuïstiek. De opzet zorgt ervoor dat studenten het 'klinisch redeneren' goed aanleren. Studenten geven in gesprek met het panel aan positief te zijn over de opzet van werkvormen.

Instroom

De toelatingseisen voor de opleiding zijn vastgelegd in de *Onderwijs- en examenregeling (paragraaf 2)*. Studenten met een hbo-bachelordiploma waarbij directe patiëntenzorg centraal staat, worden toegelaten. De opleiding wordt in duale vorm aangeboden en een geschikte werkplek is noodzakelijk. Hiertoe wordt gekeken of de werkplek gelegenheid biedt om tot uitvoeren van de werkzaamheden van de onderwijseenheden te komen. Afspraken rondom het onderwijstraject worden vastgelegd in een tripartiet onderwijsarbeidscontract. Het panel constateert dat de opleiding passende toelatingseisen hanteert. Tevens heeft het panel gezien dat de opleiding een deficiëntie cursus aanbiedt op het gebied van onderzoeksvaardigheden. Met deze cursus kunnen de studenten, die veelal meer dan tien jaar niet meer hebben gestudeerd, hun vaardigheden op het gebied van praktijkgericht onderzoek ophalen.

Kwaliteit van het personeel

Het opleidingsteam bestaat uit elf personen (6,8 fte), waaronder de opleidingscoördinator (0,4 fte). Alle teamleden beschikken ten minste over masterniveau, twee van hen beschikken tevens over een PhD. Nog eens twee docenten werken op het moment van het visitatietraject aan hun proefschrift. Het panel heeft een overzicht van cv-gegevens van docenten bestudeerd en stelt vast dat ze relevante opleidingsachtergronden en passende werkervaring hebben, zoals: (huisarts)geneeskunde, fysiotherapie, epidemiologie en gezondheidswetenschappen. Daarnaast zijn docenten didactisch geschoold, bijvoorbeeld door een teach-the-teachertraining. Het panel heeft op basis van de bestudeerde documenten en de gesprekken een positieve indruk van het docententeam. Zij tonen zich betrokken, bevlogen en enthousiast. Het panel merkt specifiek op dat het team, passend bij de profilering van de opleiding, aandacht heeft voor de positionering van het beroep physician assistant. Dit gebeurt onder meer door onderzoek naar de positie van de physician assistant in de praktijk en naar taakherschikking. Naast de onderwijstaken voert het opleidingsteam ook de regie op interne werkprocessen zoals kwaliteitszorg, personeelsbeleid en via verschillende commissies.

Naast het opleidingsteam zijn er mentoren en gastdocenten die een specifieke taak hebben in het onderwijsproces. Gastdocenten verzorgen specifieke onderdelen van het binnenschools leren, bijvoorbeeld door bijdragen aan de introductie- en responsiecolleges. Het panel heeft een lijst met ingezette gastdocenten per OWE ingezien en vindt dat de opleiding adequaat gebruik maakt van de aanwezige expertise met name vanuit het Radboudumc. De mentoren hebben juist een rol in het buitenschools leren als begeleider op de werkplek. Het panel is in de basis positief over de wijze waarop de opleiding de mentoren begeleidt. Er zijn verschillende bijeenkomsten en trainingen voor mentoren en die worden goed bezocht. In die bijeenkomsten gaat het onder meer over de werkwijze van de opleiding en wat er verwacht wordt van de mentoren aan begeleidings- en beoordelingstaken.

De mentoren die het panel heeft gesproken, maken een betrokken indruk en stellen nadrukkelijk het leerproces van de studenten voorop. Het panel geeft de opleiding ter verbetering mee om de instructie voor mentoren verplicht te stellen. Nu het buitenschools leren niet meer gestuurd wordt door de praktijkopdrachten, vraagt dit meer van de betrokken partijen (studenten, mentoren en opleiders), specifiek bij stages buiten de eigen werkplek. Het nieuwe digitaal portfolio kan hierin een bruikbaar instrument zijn.

Voorzieningen

De opleiding is gevestigd op de campus in Nijmegen. Studenten volgen één dag in de week onderwijs op deze locatie. Het gebouw beschikt over de algemene onderwijsvoorzieningen, zoals lokalen en kleinere overlegruimtes. Studenten kunnen verder gebruik maken van het centrale studiecentrum van de HAN en de medische bibliotheek van het Radboudumc. Voor de vaardigheidslessen maakt de opleiding gebruik van het Praktijkhuis binnen de HAN en van de skills labs van het onderwijsinstituut van het Radboudumc. Het Praktijkhuis is een centrale voorziening voor alle gezondheidszorgopleidingen van de HAN. Daar zijn bijvoorbeeld fantomen en snij- en hechtinstrumenten beschikbaar. In de skills labs van het Radboudumc worden onder andere simulatietrainingen verzorgd. De PA-studenten volgen daar dezelfde practica met dezelfde docenten en simulatiepatiënten als de geneeskundestudenten. Het panel is positief over de voorzieningen die de opleiding biedt. De opleiding maakt daarbij adequaat gebruik van de middelen die de HAN zelf als ook de omgeving biedt.

Conclusie

Het panel is positief over de elementen die behoren tot de onderwijsleeromgeving. De opleiding stuurt het onderwijs goed aan vanuit de eindkwalificaties en zorgt ervoor dat studenten goed geïnformeerd zijn (o.a. door blokboeken) over de inhoud. De opleiding kent een binnenschoolse en buitenschoolse component die met elkaar in verbinding staan. In het binnenschools leren staat het verwerven van kennis en vaardigheden centraal en is specifieke aandacht voor onderzoeksvaardigheden. Het panel stelt dat de opleiding passend vorm heeft gegeven aan de versterking van de onderzoeksvaardigheden sinds de vorige visitatie. Het buitenschools leren kent twee componenten: leren op de werkplek en stages. De opleiding kent hiermee een goede praktijkgerichte oriëntatie die past bij de doelstellingen. Het panel vraagt wel aandacht voor de sturing vanuit de opleiding op het buitenschools leren om de breedte van het medische domein te bewaken.

De vormgeving van het onderwijsprogramma wordt door het panel gewaardeerd. Het panel geeft aan de vaste structuur aan werkvormen (introductiecolleges, zelfstudieopdrachten, werkgroepen en responsiecolleges) een mooie opzet te vinden. De opleiding sluit in haar vormgeving adequaat aan op de oriëntatie (opleiding in het medische domein) en de instroompopulatie (opleiding van volwassenen).

Verder weegt het panel de kwalificaties van het opleidingsteam positief mee bij deze standaard. Het opleidingsteam toont zich betrokken, bevlogen en enthousiast. Met de verschillende opleidingsachtergronden en werkervaring is het team in staat het beoogde onderwijs te verzorgen. De opleiding maakt voor specifieke taken gebruik van gastdocenten en mentoren. Met de huidige opzet van het buitenschools leren vindt het panel wel dat de instructie voor mentoren verplicht moet worden. De voorzieningen zijn goed op orde, waarbij de opleiding adequaat gebruik maakt van middelen waarin de HAN (Praktijkhuis) en het Radboudumc (skills labs) voorzien.

De opmerkingen die het panel aan de opleiding meegeeft zijn voornamelijk gekoppeld aan de recent veranderde sturing op het buitenschools leren en zijn vanuit een meedenkende houding gemaakt. Gecombineerd met de positieve conclusies van het panel over de onderwijsleeromgeving komt het panel tot het oordeel **goed**.

Standaard 3 Toetsing

<i>De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>
--

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van toetsing. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Systeem van toetsing

Het toetsbeleid van de opleiding is vastgelegd in de *Nota Toetsbeleid, 2016*. Hierin is het toetsprogramma overzichtelijk opgenomen. Het beleid sluit aan bij het *Kaderstellend toetsbeleid, 2012* dat voor de masteropleidingen van de HAN geldt. Hierin zijn principes rondom validiteit, betrouwbaarheid, transparantie en efficiëntie neergelegd. Studenten nemen via de onderwijseenheidbeschrijvingen kennis van de informatie rondom toetsing, waaronder de toetsvorm en de cesuur. De opleiding maakt een duidelijk onderscheid naar toetsen voor het binnen- en buitenschools programma.

Toetsing binnenschools

Het binnenschools onderwijsprogramma wordt getoetst met schriftelijke toetsen. De doelstellingen van de onderwijseenheden 1 t/m 8 worden op deze manier met open en gesloten vragen getoetst. De opdrachten hebben daarbij veelal de vorm van een patiëntencasus. In de toetsing ligt de nadruk op toegepaste kennis onder meer ten aanzien van anatomie, fysiologie, pathofysiologie, diagnostiek en ethiek. Ook de kennis benodigd voor het uitvoeren van (medisch-technische) handelingen heeft een plek in deze toetsen. Het panel heeft een selectie van toetsen bestudeerd en is positief over de inhoudelijkheid die hieruit spreekt. De koppeling met patiëntcasuïstiek is goed vormgegeven en de gesloten vragen zijn in kwaliteit toegenomen, zo stelt het panel vast. Bij de vorige visitatie werd over de kwaliteit van de gesloten vragen een opmerking gemaakt, maar de opleiding heeft hier zichtbaar verbetering in aangebracht. Studenten geven in gesprek met het panel aan dat de inhoud van de toetsen aansluiten op de lesstof en een goede praktijkoriëntatie hebben. De combinatie van open en gesloten vragen vinden zij in balans. Het jaarlijkse studenttevredenheidsonderzoek laat zien dat de tevredenheid over de toetsing groeit.

Bij de vorige visitatie was de hoeveelheid schriftelijke toetsen een aandachtspunt. Met ingang van het studiejaar 2012-2013 worden er in totaal vier schriftelijke kennistoetsen afgenomen. Eén toets na elke twee onderwijseenheden. De opleiding wilde hiermee het toetsgerichte studiegedrag van studenten verminderen en minder toetsdruk realiseren. In de praktijk lijkt dit te slagen. Het panel constateert dat er onder studenten voldoende steun is voor deze opzet. Wel blijven zij het lastig vinden dat het eerste toetsmoment pas na twee blokken is. Het panel geeft de opleiding hiertoe in overweging mee een formatief toetsmoment in te bouwen na het eerste blok. Studenten krijgen op die manier eerder een beeld of zij aan 'de norm' voldoen.

Toetsing buitenschools

De toetsing van het buitenschools programma valt uiteen in toetsing voor de stageperiodes en toetsing voor het leren op de werkplek.

Voor de stages maakt de opleiding gebruik van klinische performancetoetsen om de medische vaardigheden van studenten te beoordelen. De performancetoetsen worden aan het eind van jaar 1 en jaar 2 afgenomen. De toetsomgeving komt overeen met de professionele werkomgeving. In deze toets zijn er vijf 'stations' met (simulatie)patiënten en verschillende ziektebeelden. De beoordeling vindt plaats door twee medisch specialisten, die onafhankelijk van elkaar oordelen over de uitvoering van de anamnese, het lichamelijk onderzoek, communicatie en verslaglegging. Elk van deze onderdelen telt voor een kwart mee in de eindbeoordeling. Het panel is positief over deze manier van toetsing mede door het sterke beroepsgerichte karakter ervan. De student krijgt goed inzicht in de ontwikkeling van medische en andere relevante vaardigheden.

Het leren op de werkplek wordt beoordeeld door de mentor en bekrachtigd door de opleiding. Sinds 2013-2014 vindt aan het eind van elke praktijkperiode zo een praktijkbeoordeling plaats. In totaal komt dit neer op vier beoordelingsmomenten. Het beoordelingsformulier is gebaseerd op de eindkwalificaties en wordt naarmate de studie vordert uitgebreider. De beoordelingen van de mentor zijn gebaseerd op de reflecties van studenten, observaties van de mentor en het (digitaal) portfolio van de student. Door te werken met een persoonlijk werk- en leerplan gebruiken studenten de eindkwalificaties op een manier die aansluit bij hun eigen praktijk. Het panel heeft enkele studentendossiers ingezien met daarin beoordelingen door mentoren en de onderliggende studentenactiviteiten/-producten. Net als in de vorige visitatie heeft het panel enige moeite met het vinden van een adequate onderbouwing (mate van feedback) van de gegeven oordelen. De vaardigheid van mentoren om tot een adequate beoordeling te komen kan versterkt worden én het panel raadt aan de studentdossiers (het portfolio) te verrijken met de belangrijkste bewijsstukken.

Over de totale toets- en beoordelingssystematiek is het panel positief. De opleiding gebruikt een variatie aan toetsvormen die passen bij de focus van het betreffende programmaonderdeel. De aansluiting op de eindkwalificaties is adequaat. De beoordelingsformulieren die het panel heeft gezien getuigen hiervan.

Examencommissie

De examencommissie is opleidingsoverstijgend samengesteld. De commissie bestaat uit vier leden die elk een andere masteropleiding binnen het domein van de gezondheidszorg vertegenwoordigen én een extern lid. De examencommissie ziet toe op de adequate implementatie en toepassing van het toetsbeleid en het toetsprogramma. Het panel is positief over de samenstelling van de commissie.

Uit het jaarverslag van de examencommissie en uit het gesprek blijkt dat zij een actieve rol speelt in de borging van de kwaliteit van toetsen en het eindniveau. Er worden steekproeven genomen uit de toetsen waarbij onder meer gekeken wordt naar de feedback van de beoordelaar en de relatie hiermee tot het eindcijfer. In het jaarverslag is zichtbaar dat de examencommissie jaarlijks de examinatoren aanwijst. Waar twee jaar geleden alle mentoren aangewezen werden als examinatoren voor het leren op de werkplek, zijn dit nu alleen nog docenten van de opleiding. Hiermee is het aantal aangewezen examinatoren flink afgenomen en kan de examencommissie de kwaliteit gericht bewaken. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling. Het leren op de werkplek werd veelal hoog/maximaal beoordeeld door mentoren. De inzet van docenten in dit

beoordelingsproces kan de kwaliteit van deze beoordelingen versterken. Dat effect is in de laatste beoordelingsronde niet opgetreden en daarom vraagt het panel hiervoor expliciet de aandacht.

Conclusie

Het panel is positief over het systeem van toetsing en beoordeling dat door de opleiding wordt gehanteerd. In dit systeem wordt aangesloten bij de oriëntatie van de verschillende programmaonderdelen met in achtneming van de beoogde eindkwalificaties. De opleiding komt hiermee tot een gevarieerd toetsprogramma. De toetsen sluiten verder adequaat aan op de lesstof en studenten zijn over het algemeen tevreden over de toetsing en beoordeling. De performance-toets blijft een sterk onderdeel binnen het totale toetsprogramma. De examencommissie geeft passend invulling aan haar rol. Onder meer door steekproeven vormt zij zich een beeld van de kwaliteit van toetsen en beoordelen. Naast deze positieve constatering, maakt het panel ook enkele opmerkingen ter verfijning van het toetssysteem. Dit betreft de beoordeling van het leren op de werkplek en het toetsritme aan het begin van de studie. Deze elementen kan de opleiding versterken. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen en specifiek de opmerkingen over de beoordeling van het leren op de werkplek en het toetsritme aan het begin van de studie tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van het gerealiseerde niveau. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Realisatie beoogde eindkwalificaties

Het laatste half jaar van de opleiding, onderwijseenheid negen (samenvoeging van voorheen OWE's 9 en 10), vormt de afstudeerfase van de opleiding. Hierin staan twee thema's centraal:

- het afstudeerproduct, bestaande uit een casusbeschrijving (medisch inhoudelijk), het onderzoek naar aanleiding van de casus (systematisch literatuuronderzoek óf ander type onderzoek) en een eindgesprek;
- de werkplekbeoordeling. Voor deze beoordeling van het leren op de werkplek geldt de eerder omschreven werkwijze (zie standaard 3).

In de afstudeeropdracht verdiepen studenten zich in een bepaald onderwerp door het uitwerken van een patiëntcasus en het uitvoeren van een systematisch literatuuronderzoek of een ander type onderzoek, welke voortkomt uit de casus. Het schriftelijk verslag van de afstudeeropdracht bestaat uit: een weergave van de patiëntcasus waarbij vaak sprake is van co-morbiditeit en/of afwijkende beloop; een vraagstelling die voortkomt uit de casus, een praktijkgebonden onderzoek of een systematisch literatuuronderzoek; implicaties voor de praktijk en aanvullend onderzoek; en een evaluatie van het leerproces. De beoordeling vindt plaats door twee beoordelaars voor de medische inhoud (casus) en twee beoordelaars voor het onderzoeksdeel. Als het verslag met een voldoende is beoordeeld, gaat de student op voor het eindgesprek. Hierin onderzoekt de opleiding in dialoogvorm of de student in staat is kritisch te reflecteren op zijn eigen ontwikkeling: medisch inhoudelijk, kritische beroepshouding, takenpakket, rol & positie en betekenis voor de vakgroep. Het eindcijfer voor de afstudeeropdracht wordt bepaald door de totaalscore van de drie onderdelen.

Het panel heeft van vijftien afgestudeerden het afstudeerdossier bestudeerd en is van oordeel dat deze afstudeerdossiers de realisatie van de beoogde eindkwalificaties tonen. De afstudeerproducten zijn relevant voor de beroepspraktijk, inherent aan de opzet van de afstudeerfase. Het panel constateert dat de opleiding meer ruimte biedt aan studenten om een eigen onderzoeksmethode te kiezen. Bij de vorige visitatie waren studenten gebonden aan een systematisch literatuuronderzoek, waarmee studenten een hierbij passende vraagstelling moest formuleren. Nu biedt de opleiding meer ruimte en kunnen de onderwerpen/uitwerkingen van studenten meer worden toegesneden op de voorliggende casuïstiek. Bij het bestuderen van de afstudeerdossiers ziet het panel dat de bekwaamheid van studenten op het gebied van praktijkgericht (wetenschappelijk) onderzoek wisselt. De opleiding bewaakt hierin adequaat de ondergrens. Zo constateert het panel dat de producten waarover het meer opmerkingen heeft vaak ook lager (bijvoorbeeld met een magere voldoende) zijn beoordeeld. Verder vindt het panel de feedback van beoordelaars op de literatuurstudies van goed niveau. De reflectievaardigheden van studenten kunnen naar oordeel van het panel nog verder ontwikkeld worden. In enkele

reflectieverslagen ziet het panel dat het abstractievermogen van de studenten beperkt is. Het panel vindt dit dat hier een kans ligt om in door te groeien. Over het geheel bezien is het panel van oordeel dat de gerealiseerde eindkwalificaties zich vertalen naar producten van ruim voldoende niveau.

Functioneren afgestudeerden

Het panel constateert dat afgestudeerden gewaardeerd worden in de praktijk. Alumni en mentoren tonen zich in het gesprek positief over de groei die studenten doormaken gedurende de gehele opleiding. Ook vertegenwoordigers van het werkveld met wie het panel sprak, zijn goed te spreken over de kwaliteit van de afgestudeerden. De kwaliteit van physician assistants wordt door één van hen zo gewaardeerd dat hij regelmatig aan anderen aanbeveelt om physician assistants in te zetten/op te leiden. De waarde van de opleiding laat zich ook zien in de verbondenheid die alumni na de opleiding nog ervaren. Regelmatig worden alumnibijeenkomsten georganiseerd waarbij veel van de afgestudeerden aanwezig zijn. Recent is dit ook geformaliseerd in een alumninetwerk.

Conclusie

Het panel constateert dat de studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Dit vertaalt zich naar producten van ruim voldoende niveau. Met name op het gebied van reflectievaardigheden (getoond in reflectieverslagen) en de vaardigheden op het gebied van praktijkgericht onderzoek (getoond in het afstudeerproduct) ziet het panel nog groeimogelijkheden. Wel ziet het panel dat de opleiding goed gevolg heeft gegeven aan de opmerking van het vorige visitatiepanel om de exclusiviteit van het systematisch literatuuronderzoek te doorbreken. De opleiding staat nu ook andere onderzoeksmethoden toe. Verder zijn mentoren, werkveldvertegenwoordigers en alumni uitermate tevreden over de opleiding en het niveau van de afgestudeerden. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Voldoende

Weging en conclusie

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-masteropleiding Physician Assistant van Hogeschool Arnhem en Nijmegen als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- Voor het buitenschools leren heeft de opleiding een andere insteek gekozen, waarbij meer verantwoordelijkheid bij de student en de mentor (de werkplek) is komen te liggen. Het panel raadt de opleiding aan een evenredig gewicht aan haar verantwoordelijkheid te hangen en deze zodanig in te richten. Daarmee komt de tripartiete samenwerking tussen student, opleiding en werkveld in evenwicht tot haar recht. Concreet stelt het panel dat de opleiding een expliciete rol neemt bij het goedkeuren van de leerdoelen van de student voor de praktijkperioden en een nadrukkelijker rol speelt in het beoordelen ervan.
- Het panel raadt de opleiding aan om het onderwijsprogramma te verrijken met extra aandacht voor reflectievaardigheden, zodat studenten hier in hun studie- en professionele loopbaan van kunnen profiteren.

Standaard 3

- Met de overgang naar toetsing per twee onderwijseenheden is het moment voor studenten waarop zij weten of zij voldoen aan de verwachtingen verschoven naar het einde van de tweede periode. Een aantal studenten hebben de behoefte om eerder te weten of zij op 'koers' zijn. Om hierin te voorzien raadt het panel de opleiding aan om een formatief toetsmoment in te bouwen ter afronding van onderwijseenheid 1.

Bijlagen

Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding

EINDKWALIFICATIES MASTEROPLEIDING PHYSICIAN ASSISTANT HAN

Competentiegebied *Medisch inhoudelijk*

1.	Kan binnen een omschreven aantal patiëntenproblemen doeltreffende, ethisch verantwoorde diagnostische, therapeutische, prognostische en op het individu gerichte preventieve vaardigheden toepassen in de praktijk.
2.	Heeft kennis van en kan relevante (evidence based) informatie aangaande diagnostische, therapeutische, prognostische en op het individu gerichte preventieve opties opzoeken en integreren in de klinische praktijk.
3.	Kan doeltreffend gebruik maken van informatietechnologie.

Competentiegebied *Communicatie*

4.	Kan met patiënten een physician assistant/arts-patiënt relatie aangaan, dan wel onderhouden, op basis van wederzijds begrip, empathie en vertrouwen.
5.	Kan informatie over het patiëntprobleem verzamelen van de patiënt, van familie of van relevante derden uit de omgeving van de patiënt en kan de verzamelde informatie integreren.
6.	Kan relevante informatie bespreken met de patiënt, de familie of andere zorgverleners om zo optimale zorg aan de patiënt te kunnen leveren.
7.	Kan de patiënt en de bij de patiënt betrokkenen begeleiden en ondersteunen bij het verwerken van de ziekte / de behandeling.
8.	Kan omgaan met diverse patiëntengroepen: kinderen, ouderen, mannen, vrouwen en patiënten met verschillende culturele achtergronden.

Competentiegebied *Ethisch handelen*

9.	Kan op een eerlijke, betrokken wijze zorg leveren, met aandacht voor de integriteit van de patiënt.
10.	Demonstreert adequaat professioneel gedrag in gezondheidszorg, wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.

Competentiegebied *Samenwerken*

11.	Onderhoudt adequaat contacten met professionals in de extra- en intramurale gezondheidszorg met als doel het organiseren en afstemmen van medische zorg.
12.	Komt in samenspraak met de patiënt, op doeltreffende wijze tot samenwerking met andere zorgverleners binnen de gezondheidszorgorganisatie.

Competentiegebied *Kwaliteitszorg*

13.	Kan de standaarden / protocollen onderbouwd in de praktijk toepassen.
14.	Kan vanuit kritische reflectie een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kwaliteit.

Competentiegebied *Onderzoek*

15.	Kan de principes van kritisch denken toepassen op bronnen van medische informatie (literatuur, boeken, internet, etc.).
16.	Kan bij concrete beslissingen in de klinische praktijk het beschikbare wetenschappelijke bewijs betrekken.
17.	Kan praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek opzetten, uitvoeren en presenteren.

Competentiegebied *Ontwikkeling*

18.	Gebruikt reflectie op het eigen functioneren voor de eigen professionele ontwikkeling (<i>leven-lang-leren</i>).
19.	Betrekt in zijn of haar ontwikkeling etnische achtergronden, culturele en maatschappelijke onderwerpen die in de samenleving een rol spelen, welke van invloed kunnen zijn op het leveren van zorg aan individuen in de samenleving.

Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma

Schematisch curriculumoverzicht HAN MPA

De masteropleiding Physician Assistant van de HAN duurt 2½ jaar, omvat 4200 studiebelastinguren en is opgedeeld in tien onderwijseenheden. Het betreft een duale opleiding. Dat wil zeggen dat studenten de opleiding volgen en tegelijkertijd al in de praktijk werkzaam zijn. Leren en werken zijn dus sterk met elkaar verbonden.

Schema 1a: Titels van de OWE's inclusief competentiegebieden

Jaar 1	OWE 1 Titel: Inleiding	OWE 2 Titel: Patiënt met chirurgische aandoeningen	OWE 3 Titel: Patiënt met inwendige aandoeningen	OWE 4. Titel: Acuut zieke patiënt
	Competentiegebied: Medisch inhoudelijk			
	Competentiegebied: Communicatie			
	Competentiegebied: Ethisch handelen			
	Competentiegebied: Samenwerking			
	Competentiegebied: Kwaliteitszorg			
	Competentiegebied: Onderzoek			
	Competentiegebied: Ontwikkeling			
	Productief: Werken en leren op de werkplek			

Jaar 2	OWE 5 Titel: Chronisch zieke patiënt	OWE 6 Titel: Psychiatrische en neurologische patiënt	OWE 7 Titel: Oudere patiënt	OWE 8 Titel: Vrouw en kind
	Competentiegebied: Medisch inhoudelijk			
	Competentiegebied: Communicatie			
	Competentiegebied: Ethisch handelen			
	Competentiegebied: Samenwerking			
	Competentiegebied: Kwaliteitszorg			
	Competentiegebied: Onderzoek			
	Competentiegebied: Ontwikkeling			
	Productief: Werken en leren op de werkplek			

Jaar 3	Afstudeerfase Verdieping in de praktijk en onderzoek
	Competentiegebied: Medisch inhoudelijk
	Competentiegebied: Communicatie
	Competentiegebied: Samenwerking
	Competentiegebied: Ethisch handelen
	Competentiegebied: Kwaliteitszorg
	Competentiegebied: Onderzoek
	Competentiegebied: Ontwikkeling
	Productief: Werken en leren op de werkplek

Per onderwijseenheid worden 140 studiebelastinguren (SBU) besteed aan binnenschoolse activiteiten, 140 SBU aan stages en 140 SBU aan leren op de werkplek (= het duale deel) (zie schema 1b).

Schema 1b: OWE's uitgezet naar plaats in het programma en studiepunten

De opleiding omvat de volgende onderwijseenheden met de daarbij vermelde studielast:

Onderwijseenheden	SBU	Studiepunten
JAAR 1		
1. Inleiding		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
2. Patiënt met chirurgische aandoening		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
3. Patiënt met inwendige aandoening		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
4. Acut zieke patiënt		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
JAAR 2		
5. Chronisch zieke patiënt		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
6. Psychiatrische en neurologische patiënt		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
7. Oudere patiënt		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
8. Vrouw & Kind		
- Binnenschools	140	5
- Stages	140	5
- Werken en leren op de eigen werkplek	140	5
JAAR 3		
9. Afstudeerfase		
- Binnenschools	840	30
- Werken en leren op de eigen werkplek		
TOTAAL	4200	150

Bijlage 3 Rendementen

Kwantitatieve gegevens over de opleiding	
Rendement: Het aandeel van het totaal aantal duale masterstudenten dat het master-diploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, voor de laatste drie cohorten.	Cohort 2010 = 84 % Cohort 2011 = 80 % Cohort 2012 = 90 %
Docentkwaliteit	Het percentage docenten met een mastergraad is 100%
Het aandeel docenten met een PhD	2 (van de 11) 2 docenten werken op dit moment aan hun proefschrift
Gerealiseerde docent-student ratio	1:13
Contacturen	Circa 6 uur per week aan geprogrammeerde contacturen binnen het theoretische deel. Dit is 240 uur per studiejaar.

Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

1	Mevrouw dr. H.H. van der Hem-Stokroos is clustermanager Nursing en Mondzorgkunde, domein Gezondheid Sport en Welzijn aan Hogeschool Inholland.
2	De heer prof. dr. J.H. Bolk is met emeritaat. Tot september 2012 was hij hoogleraar Interne Geneeskunde en praktiserend internist in het Leids Universitair Medisch Centrum
3	Mevrouw A.S. Persoon MSc is werkzaam als Physician Assistant orthopedie en vestigingsmanager bij Annatommie mc in Rijswijk. Daarnaast is zij bestuurslid Nederlandse Associatie Physician Assistants (NAPA).
4	Mevrouw G. Reiling-van de Kemp volgt de hbo-masteropleiding Physician Assistant bij Hogeschool Utrecht. Zij is werkzaam als oproepkracht Verpleegkundige bij Dienst Zorggroep Noordwest Veluwe en als oproep trainer Verpleegkundige opleidingen bij Deltion College te Zwolle.

Bijlage 5 Bezoekprogramma

Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.00-09.30	Introductie op de opleiding	Drs. G. van den Brink (opleidingscoördinator) Mevr. drs. T. van Bohemen (algemeen docent MPA) Dhr. N. Braam, MPA (medisch docent MPA)
09.30-11.00	Leestijd panel	
10.15-10.45	<i>Spreekuur</i>	
11.00-11.30	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen (aansturing)	Mevr. drs. L. Prevoo (instituutsdirecteur HMP) Drs. G. van den Brink (opleidingscoördinator)
11.45-12.30	Gesprek: binnenschool leren	Drs. D. Luikens (medisch docent MPA) Mevr. drs. T. van Bohemen (algemeen docent MPA) Mevr. J. Coumans (secretaresse opleidingsteam) Dhr. M. van Beek (student cohort 2014) Mevr. J. Pastoor (student cohort 2015)
12.30-13.00	Overleg en lunch	
13.00-13.30	Visie van de opleiding binnen het medisch krachtenveld	Drs. G. van den Brink (opleidingscoördinator) Dhr. Q. van den Driesschen, MPA (medisch docent MPA)
13.30-14.00	Onderzoek ten behoeve van de beroepsontwikkeling	Mevr. drs. M. Timmermans (algemeen docent MPA) Mevr. dr. A. van Vught (associate lector HAN) Mevr. dr. M. Laurant (lector HAN)
14.15-14.45	Opleidingscommissie en examencommissie	Mevr. dr. M. Adriaansen (voorzitter excie) Mevr. drs. E. Wittenberg (voorzitter opleidingscie) Mevr. E. Sluijsmans (studentlid OC cohort 2015) Mevr. S. van Spaendonck (studentlid OC cohort 2014)
15.00-15.45	Gesprek: buitenschools leren	Mevr. H. Luijks (student cohort 2014) Dr. T. Smits (mentor cohort 2014) Mevr. M. Hennink (student cohort 2015) Mevr. dr. B. Bär (mentor cohort 2015) Dhr. F. Holweg, MHRM (algemeen docent MPA)
15.45-16.30	Werkveldgesprek	Prof. dr. G.J. Scheffer (anesthesioloog Radboudumc) Dr. B. Boll (chirurg CWZ) Mevr. M. van Ingen, MPA (alumnus 2013) Dhr. S. Dekkers, MPA (alumnus 2012)
17.15-18.00	Intern overleg panel	
18.00-18.15	Terugkoppeling bevindingen	Mevr. drs. L. Prevoo (instituutsdirecteur HMP) Drs. G. van den Brink (opleidingscoördinator)

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

Met de kritische reflectie meegestuurde documenten

1. Basisgegevens van de opleiding HAN MPA
2. Eindkwalificaties masteropleiding Physician Assistant HAN
3. Schematisch curriculum overzicht HAN MPA
4. Boekenlijst Master Physician Assistant 2015-2016
5. HBO monitor alumni HBO M Physician Assistant 06_2014
6. HBO spiegel eindevaluatie cohort 2012
7. HBO Spiegel tussentijdse evaluatie cohort 2014
8. Kwaliteitszorgrapportage MPA 2014-2015
9. Leeswijzer voor de bijlagen bij de kritische reflectie HAN MPA
10. Lijst van docenten per Onderwijseenheid
11. Nota toetsbeleid MPA januari 2016
12. NSE 2015 opleiding Physician Assistant
13. OS-OER MPA cohort sept 2015
14. Overzicht afgestudeerde studenten cohorten 2012 en 2013
15. Overzicht van ingezet personeel 160127
16. Totaaloverzicht resultaten blokevaluaties versie 22_10_15

Digitaal beschikbaar gestelde documenten

1. Internationaliseringsbeleid MPA
2. Praktijkgericht onderzoek binnen de Master Physician Assistant
3. Eindwerken van cohort 2012 en 2013
4. Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Documenten die bij het bezoek ter inzage lagen

1. Periodetoetsen I en III: toetsopgaven en selectie van feitelijk gemaakte toetsen
2. Blokboeken OWE 1 tot en met 9
3. Reader leerlijn wetenschap
4. Physician Assistants in beeld 2012-2015
5. Physician Assistants in beeld 2013-2106
6. Verslagen van de opleidingscommissie kalenderjaren 2014 en 2015
7. Jaarverslag examencommissie studiejaar 2014-2015
8. Selectie portfolio's cohort 2013
9. Selectie portfolio's cohort 2014
10. Printscreens, formulieren en inlogcode digitaal portfolio cohort 2015
11. Alle boeken van de verplichte boekenlijst
12. Viertal posters winnaars scriptieprijs MPA, HAN

Door de NQA geüploade documenten

1. Kritische reflectie 2014
2. NVAO besluit accreditatie 2014
3. Visitatierapport 2014

Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen:

516126
513228
440112
509251
510568
512984
530525
542511
525781
536916
471713
542848
537723
542866
542688

Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Bladnummer 3

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Physician Assistant

Instelling: Hogeschool Arnhem en Nijmegen

Visitatiedatum: 16 maart 2016

Ondergetekende: *Mevr. Drs. A.P.M. Gielen-van Bommel*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *directeur HAN Master programma's*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum: *22-2-2016*